

A:sta Ö:hön Muumien matkassa

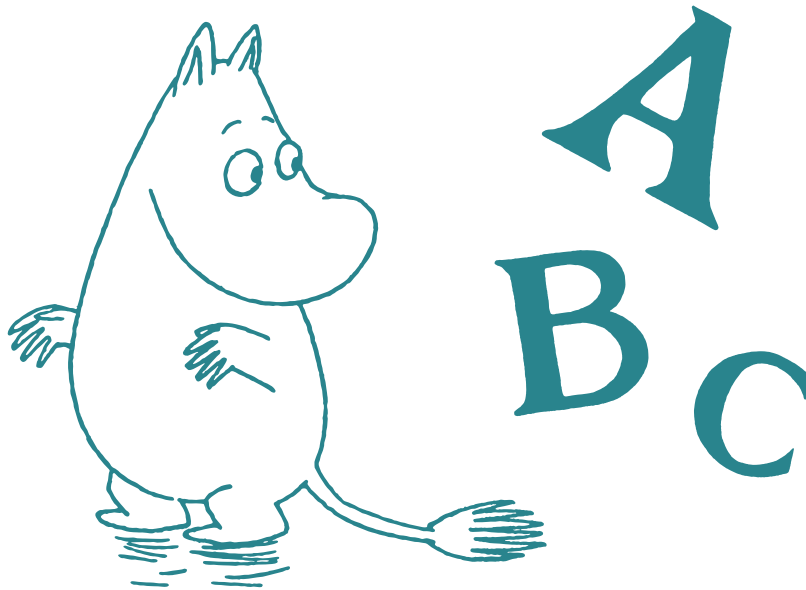
Ihanaa, että olet täällä! Liity mukaan pienelle matkalle kirjainten, kuvien, tarinoiden ja tunteiden maailmaan.

Jokaisessa näyttelyn julisteessa on kirjain, ja jokaisella kirjaimella on oma tarinansa. Tarinat löytyvät Paula Nivukosken kirjasta Onnelliset aakkoset, ja voit lukea ne joko kirjasta tai täältä. Kirjasta löydät vielä enemmän tarinoita - jokaiselle aakkoselle omansa.

Julisteissa näet myös paikkoja ja hahmoja Tove Janssonin Muumilaaksosta. Katsomalla kuvia ja kuuntelemalla tarinoita voit kuvitella miltä muumihahmoista tuntuu.

Tehtäviä suorittaessasi voit myös kertoa miltä sinusta tuntuu sekä kokeilla erilaisia pelejä ja harjoituksia.

Voit lukea kaikki tarinat ja suorittaa kaikki tehtävät tai valita tehtävistä ne, jotka haluat tehdä.

Hauskaa matkaa!

#MoominABC
#onnellisetakkoset

Lukekaa A-tarina

Tarvitaan vain sana, ja saat astua satuun.

Hattarataivas.
Mansikkamaa.
Ananasansa.

Varovainen askel, aavistuksen hassu ajatus.
Humahdus salaiseen maailmaan.

Aamuaringon valo kutittaa nauruun saakka.
Sillan alla aallot kantavat kaarnalaiva halki
laakson. Sata ihanaa asiaa saattaa sattua.

Muumimamma kantaa vadillisen pannukak-
kuja puutarhaan. Auringon laskeessa uima-
huoneen laiturilla saa tanssia! Rannalla valo
katoaa, aamuun on vielä taikaa.

Jostakin kaukaa kaikaa vallaton laulu.
Nuuskamuikkunen soittaa sillankaiteella,
kaikki osaavat sanat. Laulussa saat tavata
kaikki, senkin salaisen, jota aina harmittaa.
Aika rasahtaa alkuun, tai tarina jatkuu.

Sano sata sanaa.

Saattaa taas sataa. Saappaat kastuvat ja
mymmelilasta naurattaa. Antaa maailman
sataa kaatamalla, sanoista saat sateenvarjon.
Sananvarjon alla sadussa saat olla vapaa.

Keskustelkaa

Miltä sinusta tuntuu tarinan lukemisen
jälkeen? Miltähän tarinan hahmoista tuntuu?
Missä kohdassa kehossasi ilo tuntuu?
Mistä huomaat, että joku toinen on iloinen
(esimerkiksi joku perheessäsi, ystäväsi tai
vaikkapa eläin)?

Iloinen pallo

Seiskää ympyrässä. Jos teitä on kaksi, seiso-
kaa vastakkain. Ryhmän nuorin kuvittelee
pitävänsä palloa. Pallo voi olla pieni tai suuri.

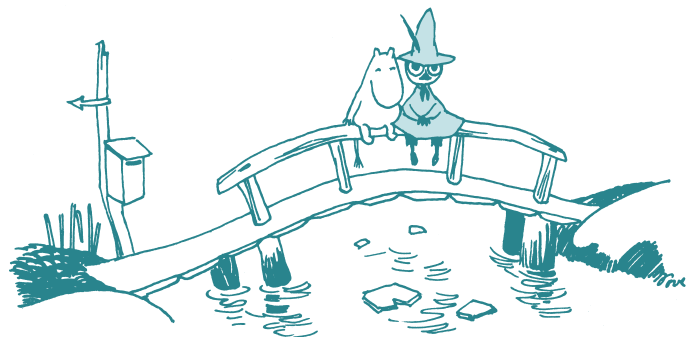
Näytä mielikuvituspallosi muille.
Kerro, mikä tekee sinut onnelliseksi ja heitä
sitten pallosi jollekin toiselle. Pallon vastaan-
ottaja kertoo, mistä ryhmän nuorin iloitsee
ja jakaa sitten oman ilon aiheensa.
Tämän jälkeen hän heittää kuvitteellisen
pallon taas eteenpäin.

Kun vastaanotat pallon, toistat sen mikä te-
kee heittäjä iloiseen, minkä jälkeen kerrot itse,
mikä tekee sinut iloiseksi.

Jos haluatte, voitte pelata useita kierroksia,
jolloin saatte kertoa enemmän kuin yhden
teitä ilahduttavan asian.

Jos haluatte tehdä leikistä muistipelin, voitte
yrittää muistaa kaikkien ilonaiheet järjestyk-
sessä. Viimeiselle tulee pitkä lista onnellisia
asioita!

*Psst...! Mielikuvituspallon koko voi yhtäkkiä
muuttua pelin aikana.*

Lukekaa I-tarina

Leija kiipesi taivaan pintaa, piirsi pitkän viillon pilviin.

Nyyti piteli tiukasti kiinni, lennätti leijaa kuin uniaan. Pikkuinen kivi kimposi askeliin. Nyyti horjahti, leija lipesi korkeisiin tuuliin, hävisi jäljettömiin.

Illalla Nyyti itki. Ilo oli kipittänyt piiloon, silkkaa ikävää tilalla. Taivaskin tihuutti pieniä pisaroita, ikkunalasi viiruttui. Ilta oli pilalla.

Nyyti tapitti tiiviisti pimeää ilmaa, haikeus hiipi liki. Sitten Nyyti muisti. Lipaston laatikon alimmaisena rasian sisällä piili yksi ihana asia.

Ilmapallo oli iso ja ihan varmasti kaikkein punaisin. Nyyti piteli ilmapalloa, puhalsi, puhalsi puoli yötä, siihen asti, että päivä kurkisti pilvien välistä ja aurinko vilkutteli uusia riemuja. Keskipäivällä Nyyti solmi ilmapallon tiukasti, kieputti nyörin ympäri.

Illalla tuuli nousi, kohotti ilmapallon huimiin korkeuksiin. Hihitys kiiri pitkin pientareita.

Nyyti oli kovin pikkuinen, silti ilon näkivät kaikki.

Keskustelkaa

Oletko joskus kokenut, että hauskanpidon jälkeen kaikki on yhtäkkiä mennyt pilalle? Oletko ollut saamatta mitä haluat? Miltä sinusta tuntui silloin?

Pettynyt Nyyti ilahtuu uudestaan löytäessään ilmapallon. Kun olit pettynyt, mikä sai sinut paremmalle tuulelle?

Pettynyt ilmapallo

Miltä kasvosi ja kehosi näyttävät, kun olet pettynyt, et saa mitä haluat tai jokin on mennyt pieleen? Millainen on sinun pettynyt ilmeesi? Entä jos et saa haluamaasi tai jokin menee pahasti pieleen, näkyykö se kehossa jotenkin? Jokainen näyttää kasvoillaan, vartalollaan ja liikkeillään, miltä näyttää pettyneenä.

Asettukaa ympyrään seisomaan ja näyttäkää vuorotellen toisillenne, miltä näytätte pettyneinä.

Tarttukaa sitten toisianne käsistä ja leikkikää että muodostatte yhdessä ison ilmapallon. Kävelkää kohti ilmapallon keskustaa pettynein askelin, pettyneet ilmeet kasvoillanne. Nyt ilmapallo on tyhjä ilmasta, pieni ja hauras.

Kun kaikki seisovat ihan liki toisiaan, hengittäkää syvään ja astukaa askel taaksepäin, ettei ilmapallo mene rikki. Samalla pettymys karisee. Askel askeleelta olette paremmalla tuulella. Antakaa ilon hiipiä kasvoille ja yhteinen ilmapallo kasvaa taas.

Tehkää ilmapallo mahdollisimman suureksi päästämättä irti toistenne käsistä ja vetämättä toisianne liian kovaa.

Vapauttakaa ilmapallosta ilma ja täyttäkää se uudelleen niin monta kertaa kuin haluatte ja muistakaa: emme voi aina saada mitä haluamme, mutta on täysin sallittua tuntea tunteemme.

Lukekaa J-tarina

Majakkan varjot väijyivät kulkijoita.

Suljetun oven alta kajasti valojuova.
Majakkanvartija jähmettyi sijoilleen,
sydän jyskytti hurjasti. Jossakin juoksi jänis
jäljettömiin. Hiljaisuudessa jäi jyrkkeni
Mörön helmojen alla.

Majakkanvartijan jalat lipsuivat paljaalla
kalliolla, jolle jolla oli vedetty suojaan.
Juuret jännittyivät polkujen yli.
Hänen jälkeensä jäkäliin jäi jälkiä.
Joukko mönkiäisiä sujahti pimeyteen,
Tuijotus hajotti ajatuksen.

Uljas tuuli ujelsi julmasti, ujoimmat
pujottautuivat pajujen punomiin piiloihin.
Joku värjötteli purjeen varjossa, jännitti
jokaista häijyä ääntä.

Majakkanvartijan huokuva kuvajainen
heijastui lätäkön pohjalta.
Pelko paljasti ajatusten rajat.

Keskustelkaa

Miltähän Majakkanvartijasta tuntuu?
Miltä kehossasi tuntuu, kun pelkää?
Mitä voisi tehdä, jotta tuntuisi paremmalta?
Kenelle voit kertoa olevasi peloissasi?

Pelottava kuoro

Miltä kuulostaa pelottava ääni?

Tee pelottava ääni käyttämällä omaa ääntäsi,
vartaloasi tai molempia. Jokainen saa kokeilla
rauhassa hetken. Näyttäkää sitten pelottavan
äänenne yksi kerrallaan. Muut saavat kuun-
nella ja jäljitellä sinun ääntäsi.

Loitteko hienon pelkokuoron?

Lukekaa K-tarina

Kellarista kuuluu kolkko kolahdus.
Kylmät väreet kulkevat pitkin selkää.
Ikkunakarmit kitisevät.

Kellarinluukusta kissanpentu karkaa kylmään kevättiltaan. Pikku Myy kurtistaa kulumiaan. “Kerrankin kuvittelin oikean kummituksen kalisuttamaan ketjujaan kellarin nurkkaan. Pelkkää pilkkua pikkuinen leko! Kehtaakin kissa kipittää lankakerän perään pilkkopimeään!”

Kerä kierii penkereelle. Pikku Myy kirii askeliaan, kapsahtaa kiinni karkaavaan lankaan. Kerä kierähtää käpälästä kuralätäkköön ja kastuu. Kissa loikkaa keskelle lätäkköä, pärskäyttää kuraa kiukkuisen Pikku Myyn niskaan.

Äkkiä kauna katkeaa keskeltä Pikku Myy kättää pitkään. Kurakylpy virkistää kummasti. “Kauhistus!” kavahtaa Pikku Myy. “Hukkasin kiukkuni.”

Keskustelkaa

Miltä Pikku Myystä tuntuu tarinassa?
Miltä sinusta tuntuu olla kiukkuinen?
Missä kehossa vihan tunteen voi tuntea?
Miltä sinusta tuntuu kun joku muu on kiukkuinen?

Mikä tarinassa sai Pikku Myyn lakkaamaan olemasta kiukkuinen? Mikä saa sinut tyyntymään, kun olet vihainen?

Kiukkuisuustesti

Muistele hetkeä, jolloin olit kiukkuinen.
Kerro muille tuosta hetkestä.

Leiki, että suutut taas samasta asiasta.
Se voi olla vaikeaa, mutta mieti hetki asiaa, joka sai sinut kiukkuiseksi.

Nyt on kiukkukokeen aika. Yritä olla kiukkuinen seuraavilla eri tavoilla:

- Polje kiukkuisesti lattiaa.
Kaikki polkevat lattiaa 10 sekunnin ajan.
Miltä se tuntui? Keskustelkaa yhdessä.
- Ole hetki kiukkuinen itsekseksi.
Kaikki ovat kiukkuisia ja hiljaa 10 sekunnin ajan. Miltä se tuntui?
Keskustelkaa yhdessä.
- Kerro muille, että olet kiukkuinen ja miksi.
Jakautukaa pienempiin ryhmiin tai pariin, ja kertokaa toisillenne, miksi olette kiukkuisia. Miltä sinusta tuntui kertoa omasta kiukustasi? Keskustelkaa yhdessä.

Lukekaa L-tarina

Laakso lepäsi lumen alla.
Tuulisena iltana Tuu-tikki ilmestyi lumiselle aukiolle. Lapasellinen lunta pyörähti palloksi hänen kypälissään. Iltalaulu tulvi talvi-ilmaan, sävel oli kuulas.

Tuu-tikki valitsi laukustaan valkean kynttilän. Liekin lämpö pelotti vilun loitommalle, loivensi hallan lauhaksi. Tulitikkulaatikon Tuu-tikki piilotti lakkinsa alle, laski kynttilän keskelle lyhtyä.

Lauhkea hiljaisuus levisi laaksoon. Villasukilla tassuttelevalla Tuu-tikilla oli elämä kelvosti. Kiiltävällä jäällä kelpasi luistella, jään alla kalastaa.

Illalla uimahuoneen kamiinalla porisisi padallinen lohikeittoa. Levolliset unelmat loimuivat lumihulmussa talon ylle. Taivaalle pilkahtavilla tähdillä oli lauluja valossaan. Salongin lattialla uupunut tuittu kellahti kyljelleen. Kaakeliuunin luukut oli suljettu, lumihutaleet laskeutuivat hiljalleen ikkunalaudoille.

Suloinen lämpö piiloutui vällyjen alle.
Lumilyhty valaisi lempeän kehän lumella.

Keskustelkaa

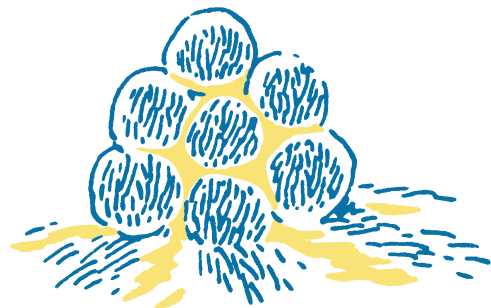
Millainen olo Tuu-tikilla mahtaa olla?
Mikä saa sinut hyvälle tuulelle?
Missä paikassa sinulla on hyvä olla?

Pohtikaa yhdessä, millaisissa paikoissa te viihdytte. Missä harmi katoaa tai olo on aina rento? Ulkona vai sisällä? Kuumassa vai kylmässä säässä? Itseksesi vai muiden seurassa? Rauhassa ja hiljaisuudessa vai keskellä meno ja meininkiä?

Hyvän olon paikka

Piirrä paikka, jossa sinulla on hyvä olla.

Halutessasi voit näyttää piirustuksesi muille ja kertoa paikasta, jossa tunnet olosi hyväksi.

Lukekaa N-tarina

Niiskuneiti nukkui untuvatäkin alla, uneksi ihania.

Unessa vedenneidot nauroivat, nelistivät kilvan merihevosten kanssa. Niiskuneiti unelmoi rannalla yksinään, kunnes kaikkein pienin vedenneito näyttäytyi hänelle. Ojensi näkinkengän ja niiasi. Noustuaan Niiskuneiti pesi uninukan nassustaan ja tassutteli haaveissaan rantaan.

Näkisinpä näkinkengän!

Jossakin kaukana sannalla nököttinkenties maailman kaunein esine. Hohtavan valkoinen.

Niiskuneiti nappasi nätin näkenkengän. Hän käänteli ihmettä pitkään. Näkinkenkä napsahti kypälään. Nipisteli. Niiskuneiti nykäisi näkinkenkää, naarmu näytti synkältä.

Rannalla ei kulkenut kukaan, niinpä hän painoi silmänsä kiinni. Onni unesta näkyi silloin, kun ei näkynyt ketään. Unesta napa-tun sävelmän Niiskuneiti muisti nuotilleen, laulun kauneus hälvensi kivun nopeasti. Tienoo oli kovin hiljainen.

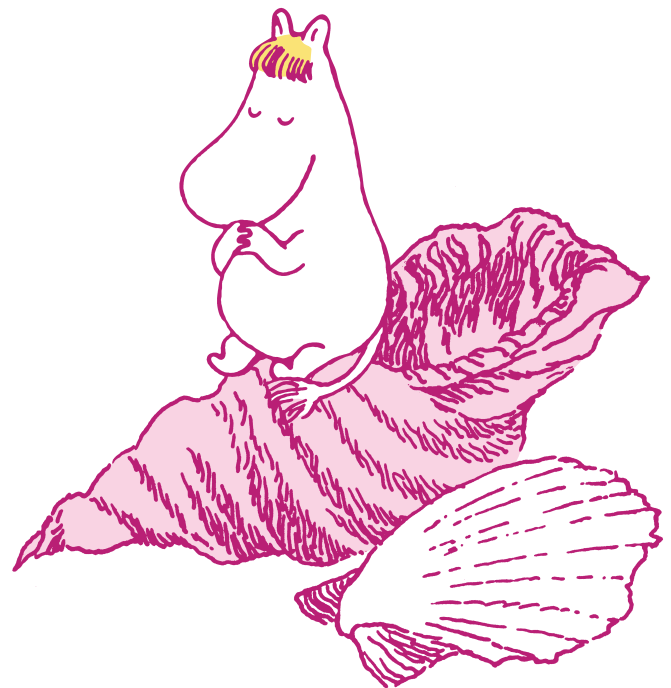
Kotona Niiskuneiti nosti näkinkengän ikkunalaudalle. Mutta muuan toinen ihme oli kuitenkin kaikkein kaunein. Hänen sävelensä, näkymätön, onnellinen.

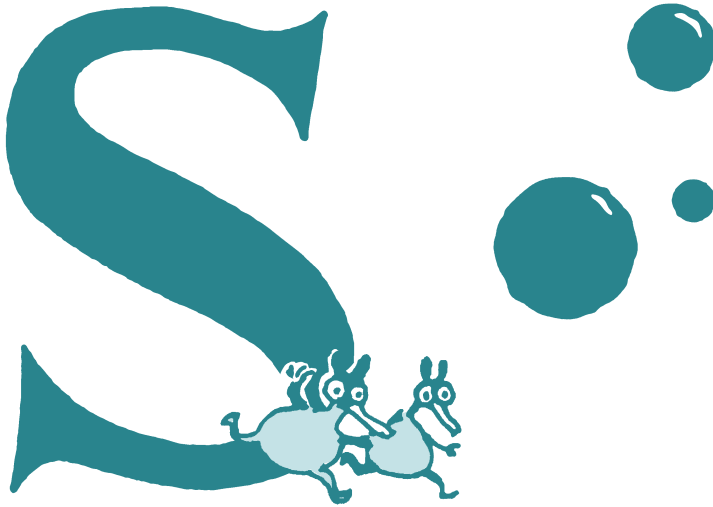
Miettikää

Mieti rauhassa itseksesi:
Mitä minä kaipaan?

Toivehelmet

Ota pala paperia. Rypistä paperi pieneksi palloksi. Katso! Nyt sinulla on helmi. Helmi on toivehelmi, ja sen avulla voit toivoa sitä, mitä kaipaat. Pidä helmeä kädessäsi, sulje silmäsi ja mieti kaipaamaasi asiaa. Lähetä toiveesi laittamalla helmi toivepurkkiin.

Lukekaa S-tarina

“Olisitko sinä lysti ystävä?”

Piskuinen otus katsoo varovasti suurempaansa. Kysyy: “Saanko kuiskata salaisuuden? Sinun kanssasi tahtoisin suloiseen seikkailuun. Sekoitetaan vasen ja soikea, sukellaan huomisiin selittelemättä. Uskotaan sadut tosiksi!”

Suurempi hipsuttaa poskeaan, sekoittelee sanojaan ja sanoo sitten: “Tässä tassuni, purista lujasti tai hipaise hassusti.”

Piskuisen poskille puskee punaista. Ystävyys on suloista!
“Sinussa on sata satua keksimättä!”

Hassutellen kaksi tasavertaista tassuttelevat sinne, missä saattaa sukeltaa suunnattomien metsien siimekseen, syvälle sinisten vesien syliin, satumaisiin sanailuihin.

Seikkailu on saippuakupla. Sen sisälle sopii sopivasti kaksi ystävästä.

Keskustelkaa

Seikkailu voi syntyä saippuakuplien puhaltamisesta matkalla kauppaan tai eksymisestä kirjaston hyllyjen väliin. Joskus seikkailut ovat suuria, kuten matka kuumailmapallolla, joskus taas pieniä kuin leppäkertun polut.

Kerro seikkailusta, jolla olet ollut. Mille seikkailulle haluaisit lähteä ystäväsi kanssa?

Ole peilikuvani!

Jakautukaa pareihin. Seisokaa parinne kanssa vastakkain. Valitkaa kumpi on ensin peilikuva ja kumpi esiintyy. Sopikaa, haluatteko peilata pelkästään kasvoja tai koko kehoa.

Esiintyjä tekee kasvoillaan ilmeitä ja peilikuva yrittää tehdä perässä. Peli voi naurattaa teitä, mutta yrittäkää parhaanne mukaan keskittyä ja peilata toisianne. Jos käytätte koko vartaloa, voitte liikuttaa käsiänne ja jalkojanne mutta pysykää samassa paikassa.

Noin 30 sekunnin kuluttua vaihdetaan rooleja. Aikuinen voi seurata aikaa.

Tehkää tämä useita kertoja, jos haluatte!

Lukekaa U-tarina

Uneton homssu uupui murheisiinsa. Usein se huokaili huolissaan: Kunpa huomisen pysyisi uomissaan. Hupaisaankin puuhaan puski tummia tuumia. Surullista on unohtaa uskoa unelmiinsa.

Tuulisena aamuna muuan tuittu koputti homssun luolan suulle. "Tule mukaan hupireissulle", tuittu huusi. Homssu huiskautti tassullaan. Tuittu tarttui tassuun, mutta homssu puikahti huppuunsa.

Kului monta minuuttia tai ainakin kuusi sekuntia. Lopulta homssu kurkisti hupustaan ja uskalsi tulla mukaan.

Hemulin huvipuistossa keinut nousivat hurjiin korkeuksiin. Homssu puristi keinu-lautaa, vauhti kauhistutti. Hauskuudessa sattui hupsu unohdus! Huomisen huolet hupenivat tuuleen.

Keskustelkaa

Mitä runossa tapahtuu?
Miltä Homssusta tuntuu?
Oletko koskaan ollut huolissasi tai hermostunut? Missä se tuntuu kehossa?

Löydä rauhasi

Kun olet huolissasi tai hermostunut, on hyvä löytää keinoja, joilla voit rauhoittua. Seuraavaksi saat kokeilla kahta tapaa rauhoittua.

1. Laita molemmat kätesi vatsallesi. Hengitä pitkään ja syvään, täytä vatsasi ilmalla. Tunne vatsasi pullistuvan kätesi alla. Hengitä hitaasti ulos puhaltaen ilmaa ulos vatsastasi. Hengitä vielä kolme syvää ja rauhallista hengitystä.
2. Istu lattialla jalat edessäsi. Taivuta polviasi ja anna jalkojesi pudota sivulle, niin että jalkapohjasi koskettavat toisiaan. Hiero nilkkojasi ja jalkojasi.

Voit myös kertoa jollekulle, mistä olet huolissasi.

Mitä aiot kokeilla seuraavalla kerralla, kun olet huolissasi tai hermostunut?

Lukekaa V-tarina

Viimeisten vieraiden viivyttyä vielä tovin viulut vaikenevat, valssin viehätys häviää.

Pilvet eivät hälvene. Tummuva taivas valuu vetenä viluisen Vilijonkan niskaan. Paviljongin valkeat viirit vettyvät, vesipisarat valuvat hipiää pitkin. Värit ovat hävinneet. Värisyyttä.

Väärin tehdyt virheet hävettävät Vilijonkkaa. Valinnat ovat vaikeita, vaikka väistämättömiä. Turvallinen tavallinen viehätti vaaraa väkevämmin, siivouspäivä voitti villin vuorikiipeilyn. Sovinnaisuus vesitti vapaudenkaipuun.

Vesilätäkkö kuvastaa taivaan varjot. Viimeisissä sävelissä viipyy hiljaisuus ja viisaus. Vaapukkamehu viilenee vesisateessa.

Keskustelkaa

Miltähän Vilijonkasta tuntuu?
Miltä suru tuntuu kehossa? Millaisista asioista lapset tulevat surullisiksi?
Mitä aikuiset surevat?

Miten haluat tulla lohdutetuksi, kun olet surullinen?

Miten voisit lohduttaa Vilijonkkaa?

Surullinen leikki

Valitkaa aluksi muutama lohduttaja (ryhmästä 2–4, perheestä 1–2), joiden tehtävänä on lohduttaa ja kannustaa muita.

Tunnustelkaa rauhassa, missä suru tuntuu. Miten suru vaikuttaa liikkeisiin ja asentoon? Kävelkää ympäri huonetta surullisin askelin. Suru saa näkyä kasvoissa ja tuntua hengityksessäkin.

Kun aikuinen taputtaa käsiään, surulliset pysähtyvät ja lohduttajat kohtaavat surulliset yksi kerrallaan. Kun kaikkia on lohdutettu, voitte valita uudet lohduttajat. Toistakaa leikki niin monta kertaa, kun haluatte.